

Ioan ȚICALO

INSOMNIILE POETULUI ION PARANICI

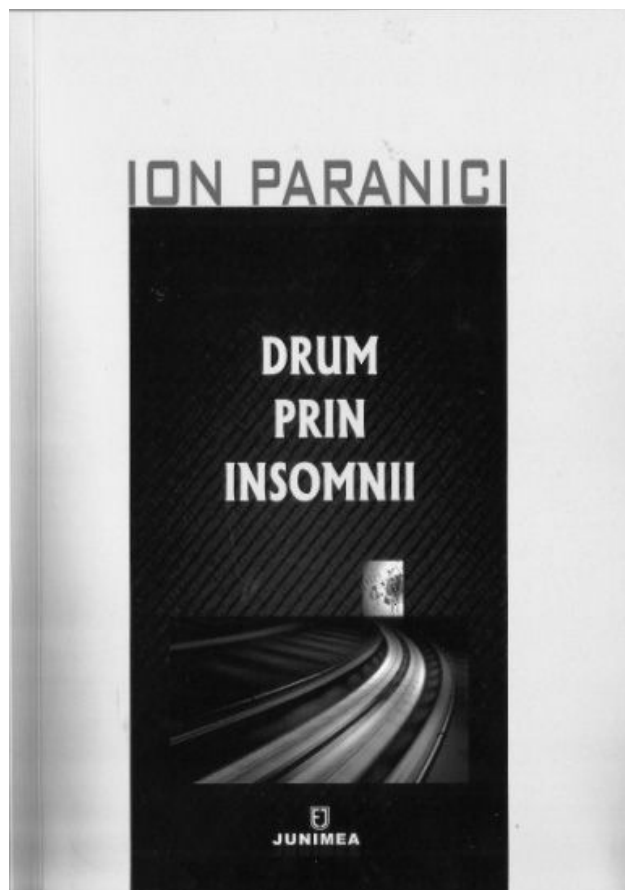
Ion Paranici e poetul cu o disciplină de fier. Înveșmîntat în straie metaforice, e într-o permanentă stare de veghe, fără să iasă la rampă, fiindu-i complet străină cucurigeala și împăunarea. Trăirile de mare adîncime nu au nevoie de suportul publicității, karatele poeziei autentice trecînd prin vreme neatinsă de zbenquiala a tot felul de experimente cu pretenție de hlamidă literară.

Autorul sucevean ne încîntă anul acesta cu o nouă apariție, volum intitulat *Drum prin insomnii* (Ed. Junimea, Iași, 2015), a cărui primă copertă e o „scară” deosebit de sugestivă, realizată de Vasilian Doboș și pusă la îndemîna cititorului, în urcușul său către semnificațiile poetice din cele peste nouăzeci de pagini dense, împărțite în patru secțiuni: *Din religia pomilor, Păziți-vă ziua, Ucis de întrebări și Cerul de aripi*.

Cred că starea poetică a lui I. Paranici din acest volum e așezată sub semnul dorului care i-a invadat sufletul, înflorindu-l în singurătatea dialogului cu sine însuși. Gîndul său se îndreaptă, în asemenea momente, către părinți, icoane vii, străfulgerînd permanent tristețile mănoase ale poetului. Cel rămas pe pămînt să-i facă în continuare umbră pare să nu se fi despărțit niciodată nici de mamă, nici de tată: *Lacrimi îmi răsar în ochi./ Nici azi părinții/ Singuri nu vor fi*. Sentimentul de iubire filială nu numai că nu a pierdut nimic din statornicie, dar e cît se poate de evident că s-a îmbogățit, relația căpătînd o aură de o impresionantă noblete: *Ce departe-s duși părinții/ Și cît de aproape-i/ Locul pentru plîns.../ Pînă la ei/ E drum de jar./ E drum de sete./ Dorul/ Și-a săpat fîntînă*.

Ar fi putut să lipsească în acest caz imaginea casei părintești, toposul copilăriei încărcat de sacralitate? Și aici dăm peste același sentiment, o încărcătură emoțională dăinuitoare și o țesătură invizibilă, purtînd gîndurile poetului către pereții albi ai vîrstei de aur: *O altă-ncheietură de vremuri/ E casa de-acasă, / În fiecare dimineață/ Respirația-mi fuge/ Să-i țină-n picioare pereții/ Rămași/ Lîngă pomii ce rude îmi sunt./ Ușa s-o miște/ Din somnul viclean al rugini*.

Cu ușoare accente de litanie, eul poetic se întoarce purtat pe aripile melancoliei și chemat insistent de spațio-timpul mirific și senin, cînd *Sufletul*

mamei/ Umblă după mine. Trecînd prin alcătuirile stihuitoare ale lui I. Paranici, impresia e că poetul a devenit o clepsidră prin care curg amintirile, suport sufletesc avînd capacitatea de a ține în frîu răvășirea ce se vrea atotcotropitoare, iar echilibrarea interioară e susținută de poezie, de fiecare dată o conversie energetică stabilizatoare. De altfel, viitorul împătimit al versului, aflat în fața experiențelor vieții, are în vedere cele două căi formatoare, a bibliotecii și a evenimentelor cotidiene. El pășește către hotarul vîrstei responsabilității cu o convingere de nestrămutat, călăuza verticalității: *Știi că în cărți/ Și în lume ai să pleci/ Însoțit de credința/ Că viața-n genunchi/ E mai oarbă ca noaptea*. Din această perspectivă, ca om al cetății, I. Paranici trage cîte un semnal de alarmă privind starea omenirii, stihuri din care răzbate o suferință imensă. Lumea e virusată prin proprie voință ori neglijență și, chiar dacă e conștientă de îmbolnăvire, nu face nimic sau aproape nimic pentru

a nu se mai clătina: *Pînă la marginea lumii/ E-o lume ce-adesea/ Își clatină starea de veghe*. Artistul doar semnaleză, versul lui e acum ca o zbatere dureroasă, însă el, de unul singur, nu poate îndrepta situația și probabil de aceea își simte suferința augmentată. Spectacolul din jurul său e unul trist, în ciuda faptului că actorii cred cu totul altceva, ca în aceste versuri cu ecouri eminesciene: *Aici, lîna privirile noastre-i/ Spectacol/ De vorbe viclene,/ De temeri ascunse/ Și-i ușor de-nțeles/ Că-n făloase-ntruniri/ Pe mătasea șiretelor zîmbete/ Danseză/ Viața subțire din panglici/ Ce vine dintr-un vechi carnaval*. Poetul – ochi de vultur – trăiește în mijlocul unei societăți care și-a pierdut demult neprihănită armonie, a rupt legăturile cu trecutul, fiind invadată de o mișcare browniană, unde nu mai pot fi regăsite sensurile. Cuvîntul, din păcate, e primul sacrificat, ceea ce îl duce pe om la nebunia unui alt Turn Babel, cu încercarea de a-l clădi acum pe nisipuri mișcătoare.

Toate acestea îi induc și îl aduc, la nivelul gîndului, la o condiție interogativă și, de aici, la găsirea unor eventuale răspunsuri satisfăcătoare, sprijinul său în relația propriei persoane cu cele din jur. Avînd conștiința trează (ce valoare superbă au insomniile sale!) și nemulțumit de prezent, poetul așteaptă o *veste mai bună* nu numai decît pentru el, ci pentru colectivitatea întregă, în numele căreia și-a asumat acest *păcat*, care, se pare, l-a chinuit o viață, așa cum rezultă din poemul *Mi-i dor*. Unele răspunsuri ale sale înfloresc și dau rod, ca în *Convingere*, I. Paranici fiind sigur că are o menire generoasă, firul călăuzitor al vieții sale, aceea de a-și proiecta clipa în eternitate, singura modalitate valabilă a (pe)trecerii omului pe pămînt. Altfel, nu-și justifică nici măcar nașterea, căci timpul curgător e sortit picirii, cînd momentul va anihila tot ce i s-a supus și n-a reușit să producă saltul calitativ și să se înscrie dîncolo de orice cronotop.

I. Paranici e obsedat (normală obsesia la un stihitor) de valoarea cuvîntului, din moment ce i-a fost dat omului spre zidire și înălțare. Or, cel ce se consideră în orice moment responsabil față de cuvînt, descoperă cu amărăciune pervertirea acestuia, cea mai gravă eroare a omenirii, ajungîndu-se, din această cauză, la incapacitate de a comunica și de a se comunica, avînd ca rezultat relații frînte și o pernicioasă atomizare, un proces de alienare dominat doar de *interese*, fără vreo șansă de a uni, cugete și simțăminte, ci, dimpotrivă, de a le dezbină: *Viespar de interese-i urbea,/ Din gînduri nehrănite/ S-a născut aici/ Oferta de cuvinte goale*.

Într-o asemenea conjunctură, tinerii, bulversați, trăiesc sub ispita neorînduiei, au aruncat deja peste

bord tradiții și obiceiuri, au impresia că lumea a început cu ei, iar religia lor e neascultarea, un soi de libertate subjugată de *o singură patimă*, căreia clipa suprahedonistă i-a retezat aripile, lăsînd-o pradă gravitației terestre. Urbea, consideră autorul, e un delir sub toate aspectele, cel mai nociv fiind tot cel al cuvîntului, din care pricină nici omul nu-și mai găsește rostul sub soare: *Eu mă apropii/ De suflarea vremii/ Care ne coboară/ În imagini strîmbe:/ Cuvintele își ies din minți/ Și-și rup veșmintele/ În clipa rătăcirii/ Din delirul urbei*. Rănit în suflet, poetul își caută alinarea spirituală în metaforă, nefiind deloc un *rătăcitor*, cum aflăm din *Apa adîncă*, ci, mai degrabă, un prea avizat călător, atent la tot și la toate. Balansul între exteriorul fățarnic, încecat în *goale rostiri*, și interioritatea oglinditoare e în favoarea ascensiunii către expresia poetică: *Și ce liniște-i în freamăt/ Cînd cuvîntul trup se face...*

E fără dubii, I. Paranici e un sacerdot, avînd maximă responsabilitate față de sine și de menirea-i de a reda cuvîntului demnitatea și frumusețea dintîi: *Poate de-aceea/ Mă rog să nu fie/ Cimitir de metafore*. Și dacă poezia e *pasăre visînd văzduhul*, convingerea este că sub pana măiastră a poetului va mai ieși un stol întru nedisimulată bucurie a cititorului avid și el de înălțare spirituală.

